

O tom, co čekáme od Boha a co Bůh od nás

Text: čtení + Mt 7,21-23

j+5 13. 11. 2016

čtení: 1 Sam 23,1-14.19-28

písně: 446 Svítá 109 633 163 487

Bývaly doby, kdy lid neměl krále a ani ho nepotřeboval, neboť každý dělal, co považoval za správné. Touto větou líčí Bible pradávné doby. Jenže kde jsou ty časy – asi to moc nefungovalo, protože záhy si panovníka pořídili a teď mají dokonce dva: Saula a Davida.

Saul je na trůnu a lidi ho mají rádi, v Božích očích už však dokraloval, protože se zpronevěřil tomu, co měl dělat. David na trůnu ještě není. I jeho mají lidi rádi – ovšem nejspíš jiní než toho prvního a těžko se mezi sebou ty dvě party shodnou. A když se Saul rozhodl, že se Davida zbaví, bylo zaděláno na chmurné události.

Na Davidově straně je Bůh (což je rozhodující), na Saulově straně však je moc, obliba lidu, vojsko. David, ač ho Bůh pověřil velkým úkolem, se odtud musí rychle vytrazit, chce-li přežít. Kdybyste ho na útěku spatřili, sotva byste v něm tušili člověka, jenž nese Boží požehnání. Spíš psance byste ho snad považovali.

Král Saul zatím s kopím v ruce kraloval. Kraloval tak, jak to dělávají mocní, když jejich moc má na kahánku. "Proč jste se proti mně všichni spikli?" osočoval všechny počínaje vlastní družinou. Když mu řekli, kam David uprchl a ve které svatyni se na útěku zastavil, nechal Saul všechny z té svatyně povraždit (pětaosmdesát jich bylo) a nádavkem dal vyvraždit i jejich město, podřízněte je všechny včetně kojenců a vybijte i zvířata!

Zatímco David kdesi toho času v cizině u nepřátel předstíral šílenství (aby ho nechali žít), Saul doma na trůnu nic předstírat nemusel. A šel z něj strach.

Na scéně však nejsou jen tihle dva: jsou tu také jejich služebníci (třeba Saulovo vojsko a Davidových šest stovek ozbrojenců) a pak je tu ještě všechnen lid – a zrovna tato role bude dost důležitá.

David přebýval kdesi v úkrytu, když tu mu donesli zprávu, že támhle to město dobývají Filištinci (teď zrovna agresori, co k nim patřival i Goliáš) a s městem to nevypadá dobře.

"Tam jít nemůžeme," pravili Davidovi poradci. "Tady v horách nás Saul nedostihne, ale město plné bran a závor je hotová past."

Rádci poradili, ale Davida zajímalo ještě, co na to Bůh. Tenkrát se na Boží vůli tázali způsobem, který bychom dnes asi označili jako losování. "Máme jít tomu městu na pomoc, Bože?" Odpověď byla: Ano. "Máme snad šanci Filištince zahnat?" Ano. Šli tedy a opravdu město vysvobodili.

To se rozumí, že se to doneslo Saulovi (David, náš králi, vysvobodil jedno z našich měst z rukou nepřátel). Saul si zamnul ruce: Tak to je ptáček v pasti, z opevněného města už David neunikne, když to tam včas utěsníme. I vyzval všechnen lid, aby s ním táhl proti Davidovi.

Všechen lid asi neměl rozumný důvod, proč by to dělal, jenže v politice se na rozumné důvody moc nehrálo ani tehdy, důležitější často bývají emoce a mediální obrazy nepřítele. "Jen ať se mnou proti němu všechnen lid táhne," poručil král, ze kterého šel strach.

Tak ještě jedno doptávání David podnikne: "Hospodine, zrovna jsem obyvatelům tohoto města zachránil život i majetek – až přijde Saul, vydají mě, aby mě zabil?" Boží odpověď zněla: "Vydají." Lid, který žije v tomhle městě, si Davidovy pomoci zajisté váží, ale jestli nás má kvůli němu obléhat armáda nebo jestli na sebe máme přivodit něčí hněv, to ať si ho raději odnese třeba čert...

Saul však tenkrát nepochodil: než přitáhl k městu, David už byl pryč. Skrýval se v nehostinné poušti, relativně v bezpečí. Jenže jacísi lidé z té pouště nelenili a vzkázali Saulovi: "David je tady u nás, vezmi vojsko, však my už ti ho chytíme a předáme!"

"Ó, buďte požehnáni od Hospodina, že jste se mnou měli soucit," popřál jim slastně Saul a osnoval další zátah.

Veliký úkol dostal od Boha David, důležité poslání, jenže kdo mu o to stojí? Lid ne. Lid Boží se domáhá Boží ochranné ruky a požehnání, ale sám do víry zpravidla moc neinvestuje. "Ať mi Hospodin žehná a

chrání mě, ať je mi stínem po pravici a ať po mně nic nechce.“ Ovšem, když už o tom mluvíme: co by po mně tak mohl Hospodin chtít?

Předně: abychom se dotazovali na jeho vůli. Přesně to v tomto příběhu odlišuje Davida od Saula. Společného tu mají mnoho: oba dostali od Hospodina velký úkol, oba mají družinu bojovníků, oba tu někoho zabíjejí.

Pak jsou tu ale rozdíly. První je už v mluvě. Když je David ve městě, kde ho lze chytit, neřekne Saul “dostal jsem ho”, nýbrž: “Bůh mi ho vydal do rukou.” A když přijdou udavači s nabídkou pomoci, vítá je Saul “Budte požehnání od Hospodina, že jste se mnou měli soucit.” Krásná slova, která mají obléct zlé úmysly do pěkného kabátu. Chladné srdce se někdy oděje do neupřímných úsměvů a vlezle přívětivých řečí. A agresivní duše umějí někdy házet tak zbožnými slovy, že se jim těžko bráníte. Není všechno zlato, co se třpytí, a není všechno víra, co mluví o Bohu, o požehnání, o čem chcete: někdy to není víra, ale zbožná póza.

Saul se chce zbavit Davida a Bůh je tu od toho, aby to zařídil. A vám, udavači, ať Bůh žehná, že jste měli soucit se svým vládcem. Bůh mi Davida vydá, abych ho zabil, a vám ať za to žehná, pravil Saul.

David Hospodina nezasobuje svými nároky jako Saul (a ty je, Bože, splň), David se ptá – táže se na Boží vůli (to je přesně to, co Saul už nějakou dobu patrně nedělá).

U tázání na Boží vůli se zastavme. Obrátíte-li se na věštce, vědmy, tvůrce horoskopů či někoho podobného, znamená to, že se ptáte, co vás asi čeká a nemine (že to nevědí a nějak vás obalamutí, to teď nechejme stranou). Když ale Hospodin Davidovi sdělí, že ho Saul bude pronásledovat až do města a že mu Davida jeho obyvatelé vydají, není to žádná věštba (že to tak proběhne a nemáš úniku). Je to jinak:

David rozmýšlí, co a jak, co by bylo kdyby, a Hospodin mu k tomu připomene, že není radno skládat naději v lidi, ba ani v ty u moci. Dál už je to pak na Davidovi. Rozhodnout se musí sám. A když předtím Hospodin řekl, že David Filištince porazí v boji, ani to nebyla věštba: byl to náznak šance, David však bude muset podstoupit ten boj, na nějž se ptal a o němž přemýšlel.

Nejsme na tom o tolik jinak, než byli tehdy oni. Možná nelosujeme, ale doptávat se na Boží vůli, to bychom určitě měli. Koneckonců máme k tomu bibli, tak v ní listujme a hledejme. Ne všechno, co v ní najdeme, je Boží odpověď na naše otázky – však se možná ptáme špatně – a přece: to důležité pro život v ní najdeme.

Zkusím to říct jasněji: Saul čekal, že mu Bůh vydá Davida do rukou, aby ho mohl dát popravit. David zase čekal, že mu Bůh poradí, má-li jít proti nepřátelům, kteří rabují jakési město – v těch dvou očekáváních, Saulově a Davidově, je dost velký rozdíl (i když tu oba, každý z jiných pohnutek, přemýšlejí o zabíjení).

Vždycky bude na vás, jak se kdy rozhodnete a kudy se dáte. I odpovědnost za následky bude na vás, a přece je radno se doptávat na Boží vůli. Bůh sám neváhal dát to nejcennější, abychom my měli život, tak tedy rozvažujeme, jak s tímhle darem (s darovaným životem) nakládat, abychom ho nemařili. Tomuhle kdysi říkali naši předkové z reformatičních církví poslušnost. Ne že máte někoho poslechnout na slovo: ale že máte vděčně odpovídat na Boží milost – tak, abyste tu milost nerozbili, nepoztráceli a neupírali jiným.

A když se takříkajíc ocitnete v životní pasti, z níž není úniku, i tehdy se o Boží vůli zajímejte. Třeba z té pasti vyváznete jako tady David. I smrt je taková past, před tou není kam utéct, a přece... Až někam sem ten příběh může mířit.

Jako není zlato všechno, co se třpytí, a jako není smyslem života všechno, co náš “všechn lid” toho času láká, nedoptává se dobře Hospodina každý, kdo říká Pane, Pane. O Bohu tuze řečnil i Saul: ale uvědomíte-li si, jakou parádu Bůh lidem připravil a nabídl, zjistíte, že Saul se vezl v protisměru.

Ani David nebyl kdovíjaký vzor a ideál (a všechn lid rovněž ne). Ale pro jeden rozdíl stálo za to tenhle příběh číst: pro rozdíl mezi člověkem, jenž od Boha čeká, aby mu splnil, co žádá, a mezi člověkem, kterého nejprve zajímá, co je vlastně Boží vůle, a pak ji zkusí naplnit.

Ne že bychom nesměli sami nic čekat a žádat – to můžeme. Ale Boží vůle, co o ní bible vypráví, ta je tak skvělá, že stojí zato se po ní ptát.